ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1.-3/21/55

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peadirektor Pille Lehis
Otsuse tegemise aeg ja koht	12.02.2021, Tallinn
Vaide esitamise aeg	06.01.2021
Vaidlustatav haldusakt või toiming	Andmekaitse Inspektsiooni 04.12.2020 noomitus isikuandmete kaitse asjas ning soovitus isikuandmete kaitse nõuete paremaks täitmiseks nr 2.1.-3/20/3890
Vaide esitaja	XXX e-posti aadress: xxx

RESOLUTSIOON:
Haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel otsustan:

jätta vaie rahuldamata.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva otsuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse.

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspektsiooni menetluses oli XXX kaebus selle kohta, et Facebooki grupi „Saue linna kodanik“ postituses on süüdistatud tema alaealist poega. Postitusele tehtud kommentaarides avaldati muuhulgas kaebaja nimi ja foto, mehe nimi, lapse nimi ja diagnoos. Nimetatud FB grupi üheks administraatoriks on XXX. Administraator keeldus esialgu kommentaaride eemaldamisest, kuid 01.10.2020 siiski kustutas postituse ja kommentaarid ning tegi uue postituse, milles selgitas eelmise kustutamise tagamaid.

Inspektsioon tegi kaebuse läbivaatamise tulemusel 04.12.2020 kirjaga nr 2.1.-3/20/3890 Facebooki grupi “Saue valla kodanik” administraatorile XXXle noomituse ja soovituse isikuandmete kaitse nõuete paremaks täitmiseks.

XXX esitas 06.01.2021 selle peale Andmekaitse Inspektsioonile vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE ja SELETUS:

Olen tänaseks tutvunud Teie poolt jagatud materjalidega, mille alusel AKI mulle noomituse esitas. Leian, et menetlus on läbi viidud ühepoolselt ning tõendamata ning soovin nende puudujääkide eemaldamist.

Toon järgnevalt välja peamised puudujäägid menetluses:
1. Ühelgi kõnealuse grupi "Saue linna kodanikud" administraatorilt ei ole küsitud kommentaari kõnealuse juhtumi kohta ja pole antud võimalust põhjendada, mis alusel otsustati kõnealuses kontekstis isikuandmeid töödelda.
2. Esitatud tõendite õigsust ei ole kontrollitud.
3. Tõendamata on, et isikuandmete subjekt või tema seaduslik esindaja järelpärimine isikuandmete töötlemise aluse põhjuse kohta ning nende hilisem andmete töötlemise lõpetamise palve.
4. Selgusetuks jääb, mis seos on kaebuse esitajal andmesubjektiga.

Kuna menetluse käiguse ei ole võimaldatud esitada teisel osapoolel ütlusi ja argumente, teen ettepaneku menetlus taas avada.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Andmekaitse Inspektsiooni otsustuste vaidlustamisi lahendame vaidemenetluses. Vaidemenetlust reguleerib haldusmenetluse seaduse 5. peatükk.

Praegusel juhul on vaide esitaja vaidlustanud talle tehtud noomituse. Noomituse saab järelevalveasutus isikuandmete kaitse nõudeid rikkunud isikule teha tulenevalt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 punktist b.

Noomituse tegemine ei ole haldusakt, vaid on haldustoiming haldusmenetluse seaduse (HMS) § 106 mõttes. Toiming peab olema kooskõlas õigusaktidega. See võib piirata õigusi ja vabadusi ainult siis, kui selleks on seaduslik alus. Toimingu sooritamise viisi, ulatuse ja aja ning menetlemise korra määrab haldusorgan oma äranägemisel, järgides kaalutlusõiguse piire ja võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtteid.[1]

Haldusorgan peab enne menetlusosalise suhtes sellise toimingu sooritamist, mis võib kahjustada tema õigusi, andma talle võimaluse arvamuse ja vastuväidete esitamiseks.[2]

Menetlusosalist ei pea alati ära kuulama. Selgituste küsimisest võib loobuda näiteks siis, kui lisaandmete saamiseks puudub vajadus ja asja otsustamiseks piisab taotluses esitatust.[3]

Praegusel juhul ei pidanud inspektsioon vajalikuks andmetöötlejalt selgitusi küsida, sest:
1) noomitus ei kahjusta isiku õigusi – sellega ei ole ükski isiku seaduslik õigus või vabadus piiratud. Tegemist on ühe leebema meetmega, millega järelevalveasutus reageeris isikuandmete nõuete rikkumisele. Arvestatud on ka sellega, et andmetöötleja eemaldas andmed ise, ilma inspektsiooni sunnita. Selleks, et tulevikus sarnaseid juhtumeid vältida, selgitas inspektsioon, kuidas sotsiaalmeediagrupis isikuandmeid avaldades toimida. Sealhulgas on selgitatud, et andmetöötleja peab lõpetama isikuandmete töötlemise, kui andmesubjekt töötlemisele vastuväite esitab. Inspektsioonile esitatud kaebusest nähtuvalt kustutati postitus ja kommentaarid alles pärast mitmekordset politsei ja administraatori poole pöördumist, st ei täidetud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklist 21 tulenevat kohustust lõpetada vastuväite saamisel kohe andmetöötlus. Kaebaja pereliikmete isikuandmed ning nende suhtes tehtud ähvardused ja solvangud olid avalikustatud kuni 01.10.2020 umbes 40 tunni vältel.

2) isikuandmete töötlemise õigusvastasus selgus juba kaebusest ja selle lisadest. Ükski andmetöötleja täiendav selgitus ei oleks muutnud fakti, et töötlemise vastuväite saamisel

[1] HMS § 107
[2] HMS § 40 lg 1
[3] HMS § 40 lg 2

andmetöötlust ei peatatud ega esitatud ka põhjendust, miks nende õigused on isikute õigusest suuremad.

Selle üle, et portaalipidaja vastutab ka kommentaaride eest, vaidlust ei ole. Portaalipidaja vastutust kasutaja loodud sisu eest kinnitab ka kohtupraktika.[4]

Portaalipidaja seisukohad selgusid juba kaebusele lisatud kirjavahetusest. Administraator on kommentaaride sulgemise taotlusele vastanud: *Tere, kahjuks ei ole selles seal midagi ebaseaduslikku. Eriti selles, kui keegi oma kogemust jagab ja seal ka teise isiku nime nimetab*.

Postituse kustutamist põhjendavas kirjas on muuhulgas: *Meie, selle grupi administraatorid, vaatasime selle postituse kulgu ja kommentaare suure murega. Jah, meil on võimalus see postitus kustutada eos (ja mõningad kommentaarid said ka kustutatud) aga seekord otsustasime seda mitte teha ja täna tundub, et sellest postitusest oli abi.* Siit nähtub, et mingeid kommentaare küll valikuliselt kustutati, kuid need, kus anti hinnanguid ja räägiti lapse diagnoosist, jäid kõigile kättesaadavaks. Analüüsi, miks isikuandmete kaitse nõuete täitmisest võib mööda minna, tehtud ei ole.

Vaides heidetakse ette, et ei ole kontrollitud tõendite õigsust. Vaide esitaja ei ole täpsustanud, missugune tõend on vale. Inspektsioon on oma otsuse teinud kaebuses esitatud kuvatõmmistele ja kirjavahetuse väljavõtetele toetudes. Inspektsioonil ei olnud põhjust nende õigsuses kahelda.

Kahtlusi ei tekitanud ka see, et andmetöötlejalt on taotletud postituste ja kommentaaride kustutamist. Seda kinnitab kaebuses esitatu, sh administraatori eelpool avaldatud kommentaar ning fakt, et need lõpuks eemaldati. Isegi kui andmetöötleja eemaldas postituse ja kommentaarid omaalgatuslikult, ilma taotluseta, ei tee see olematuks fakti, et andmed olid enne seda ilma seadusliku aluseta avalikud. Sealhulgas oli avalikustatud lapse andmeid, kaasa arvatud eriliigilisi andmeid (diagnoos). Nagu eelpool öeldud, tuleb laste andmete töötlemisse suhtuda erilise tähelepanuga.

Vaide esitaja märgib: *Selgusetuks jääb, mis seos on kaebuse esitajal andmesubjektiga*. Selgitame, et inspektsioonile esitas kaebuse lapse ema, kellel on õigus esitada isikuandmete töötlemisega seotud taotlusi nii enda kui ka oma alaealise lapse eest. Seda, kellega on administraator kirjavahetust pidanud ning kelle taotlusi rahuldanud, peab kindlaks tegema vastutav andmetöötleja, ehk blogipidaja ise. Vastutava töötleja kohustus on tagada isikuandmete seaduslik töötlemine.[5] Seega on vastuväite esitaja tuvastamine ja tema õiguste kontrollimine andmetöötleja ülesanne.

Märgime siinjuures, et kõigil on õigus juhtida seaduserikkumistele tähelepanu. Nii saab inspektsioon menetlusi alustada ka märgukirjade alusel või omaalgatuslikult. Antud juhul ei ole olnud oluline, kellega pidas grupi administraator kirjavahetust. Inspektsioon tegi kaebuses esitatu põhjal kindlaks isikuandmete nõuete rikkumise (vastuväite saamisel ei lõpetatud koheselt isikuandmete töötlemist) ning reageeris sellele noomitusega.

IKÜM artiklis 57 on loetletud järelevalveasutuse ülesanded. Siin hulgas on kohustus tagada üldmääruse kohaldamine ning suurendada teadlikkust ja arusaamist isikuandmete töötlemisel esinevatest ohtudest, nõuetest ja õigustest. On rõhutatud, et erilist tähelepanu tuleb pöörata lastele suunatud tegevusele.

Inspektsiooni eesmärk on õigusliku olukorra taastamine. Kuna kaebajat häiriv postitus ja kommentaarid eemaldati vabatahtlikult, ei olnud vajadust järelevalvemenetluse jätkamiseks ega ettekirjutuse tegemiseks. Inspektsioon pidas proportsionaalseks ja asjakohaseks teha portaalipidajale isikuandmete nõuete rikkumise eest noomitus (mitte trahvida) ning korrata üle isikuandmete töötlemise nõuded.

Menetluse uuendamine ei ole põhjendatud ei ole ka juhul, kui lõpptulemusena tuleb teha sama

[4] Riigikohtu 10.06.2009 otsus nr 3-2-1-43-09

[5] IKÜM art 24

otsus. Kuna noomituse tegemise aluseks olnud rikkumine on lõpetatud ja pole alust andmetöötlejale ettekirjutuse tegemiseks, tuleks menetlus lõpetada.

Kuna järelevalvemenetluse eesmärgiks on rikkumise lõpetamine ning konkreetses asjas õigusliku olukorra saavutamine, siis on järelevalveasutusel õigus otsustada, millised on asjas tähtsust omavad asjaolud, milliseid dokumente välja nõuab või kas ärakuulamine on vajalik.

Tulenevalt eeltoodust olen seisukohal, et toimingu sooritamisel on inspektsioon, arvestades kaebuses esitatut, teinud kaalutletud ja proportsionaalse otsuse, mistõttu tuleb vaie menetluse uuendamiseks jätta rahuldamata.

/allkirjastatud digitaalselt/

Pille Lehis
peadirektor